

ROLA BANKÓW SPÓŁDZIELCZYCH W FINANSOWANIU ROZWOJU OBSZARÓW WIEJSKICH

Marek Garbowski, Jarosław Skorwider

Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie

Streszczenie. Banki spółdzielcze (BS) są najstarszą formą bankowości w Polsce. Instytucje te funkcjonują głównie na obszarach wiejskich i są silnie związane z mieszkającą tam społecznością. Główną domeną działalności BS jest świadczenie usług finansowych dla rolnictwa, drobnej przedsiębiorczości i jednostek samorządu terytorialnego. Od momentu akcesji Polski do UE, banki te podjęły wiele działań na rzecz zmiany funkcjonowania sektora rolnego i poprawy sytuacji na obszarach wiejskich, m.in. tworzyły punkty doradztwa unijnego, podejmowały współpracę z samorządami, ośrodkami doradztwa rolniczego i agencjami rządowymi odpowiedzialnymi za wspieranie rozwoju obszarów wiejskich. W ostatnich latach BS wykazują również dużą aktywność w pozyskiwaniu i obsłudze coraz większej liczby małych i średnich przedsiębiorstw. Posiadając ponadto prawie 5 tys. placówek obsługi bankowej w całym kraju BS, tworzą ponad 32 tys. miejsc pracy. Dzięki długoletniej tradycji i specjalizacji w obsłudze finansowej lokalnych społeczności BS mają doskonałą znajomość potrzeb na lokalnych rynkach finansowych. Uchodzą obecnie za instytucje solidne, wypłacalne, bezpieczne i mało podatne na negatywny wpływ czynników kryzysowych. Ze względu na rodzimy charakter kapitału i ustawowe ograniczenie terenu działania BS do granic powiatu, osiągnęte przez te banki zyski nie są odprowadzane na zewnątrz, lecz zostają reinwestowane, dając obszarom wiejskim zwiększone możliwości rozwoju. Część swoich nadwyżek BS przeznaczają na wspieranie lokalnych szkół, straży pożarnych, akcji charytatywnych, działalności kulturalnej, sportowej itp., ugruntowując sobie pozycję u lokalnych społeczności. W ostatnich latach BS bardzo się unowocześniły, mają coraz szerszą i atrakcyjniejszą ofertę usług pozwalającą na skuteczne konkurowanie z bankami komercyjnymi (BK).

Słowa kluczowe: bank spółdzielczy, spółdzielczość, obszary wiejskie, finansowanie

ISTOTA I ROLA SPÓŁDZIELCZOŚCI BANKOWEJ

Spółdzielczość jest to ruch społeczno-gospodarczy powstały w I połowie XIX w., głównie w Wielkiej Brytanii i Niemczech zmierzający do samoobrony ludności pracującej przed wyzyskiem, organizujący stowarzyszenia prowadzące własne przedsiębiorstwa. Spółdzielczość oparta jest na doktrynie kooperatywności, według której rozwój spółdzielczości może prowadzić do stopniowego usuwania kapitalizmu przez opanowanie głównych dziedzin gospodarki, takich jak przemysł, rolnictwo czy handel. W Polsce pierwsze spółdzielnie powstały w końcu XIX w.

Ruch spółdzielczy w Polsce ma długą i bogatą tradycję. Za pioniera polskiego ruchu spółdzielczego uważany jest Stanisław Staszic, który w roku 1816 założył Hrubieszowskie Towarzystwo Rolnicze dla Ratowania się Wspólnie w Nieszczęściach. Obecnie polski ruch spółdzielczy stanowi pozytywną odpowiedź na wyzwania, które przynosi współczesny system gospodarki rynkowej [Sawicki 2011].

Jak twierdził inny z prekursorów polskiej spółdzielczości bankowej, Franciszek Stefczyk, spółdzielczość nie jest tylko modną formą chwilowych powierzchownych nastrojów i poczynań społeczno-gospodarczych bez trwałych podstaw w naturze realnych stosunków, lecz przeciwnie, wielkim i głębokim prądem naturalnym w rozwoju stosunków gospodarczych i społecznych u narodów o najwyższym poziomie cywilizacji [Stefczyk 1871].

Spółdzielczość to także sprawdzona forma organizacji gospodarczej i społecznej różnych warstw społecznych i zawodowych. Jest szczególnie przydatna i niezastąpiona w organizacji otoczenia rolnictwa opartego na gospodarstwach rodzinnych. Spółdzielczość, szczególnie handlowa i bankowa, tworzy swego rodzaju krąg protekcyjny wokół gospodarstw rodzinnych, przystosowując reguły działania rynku do ich potrzeb i możliwości. Chroni je w znacznym stopniu przed dominacją ze strony innych działów gospodarki społecznej, łagodzi działania niespółdzielczych przedsiębiorstw funkcjonujących w gospodarce żywnościowej. Powstający obecnie system spółdzielczości bankowej opiera się na doświadczeniach i dorobku polskiej spółdzielczości kredytowej [Tokarzewski 1996].

Obecnie w strukturze organizacyjnej polskiej spółdzielczości kluczową rolę odgrywają różnego rodzaju spółdzielnie, wśród których do najważniejszych należą banki spółdzielcze (BS). W świetle aktualnie obowiązującego prawa są one spółdzielnią, która zorganizowała i prowadzi przedsiębiorstwo bankowe [Garbowski 2010].

W świetle encyklopedycznej definicji spółdzielnia jest to dobrowolne zrzeszenie osób prowadzących działalność gospodarczą, społeczną, wychowawczą, kulturalną i oświatową w ramach uprawnień ustawowych i statutowych. Ma ona dwoisty charakter: zrzeszenia i przedsiębiorstwa, a jej członkiem może być każda osoba fizyczna i prawna o pełnej zdolności do czynności prawnych, odpowiadająca wymogom statutu [Mała Encyklopedia PWN 2000].

Bankowość spółdzielcza jest jedną z najstarszych – mającą ponad 160-letnią tradycję – form polskiej spółdzielczości. Wywodzi się ona z inicjatyw świątecznych jednostek, które przez zakładanie organizacji samopomocowych starały się ulżyć doli najbiedniejszych, szczególnie chłopów. Inicjatywy te określane są mianem przedspółdzielczych form organizacji kredytu [Wyszomirski 1999].

Pierwsze banki spółdzielcze wyrosły z idei samopomocy upowszechnianej przez F.W. Raiffeisena i H. Schultze-Delitzcha. Chodziło o zasadę “Jeden za wszystkich – wszyscy za jednego”. Były tworzone w celu zaspokojenia potrzeb lokalnego środowiska, a przede wszystkim członków banku, w zakresie usług finansowych. Opierały się na samopomocy, samorządności i solidarnej odpowiedzialności członków banku za jego zobowiązania. Rozwój banków spółdzielczych był i jest silnie związany z sytuacją gospodarczą i warunkami instytucjonalnymi w kraju [Gostomski i Werner 1996, Strumiński i Twardowski 2006].

Spółdzielczość bankowa funkcjonowała w czasie zaborów i przetrwała wojny. Banki spółdzielcze działały w warunkach gospodarki rynkowej i centralnie sterowanej. Po transformacji ustrojowej w 1989 r. polski sektor BS znajduje się w procesie ciągłej restrukturyzacji, której pierwotnym celem było dostosowanie się do funkcjonowania w realiach gospodarki rynkowej, a obecnie do wymogów stawianych przez prawodawstwo Unii Europejskiej. Sektor ten podlega również coraz silniejszej konkurencji ze strony banków komercyjnych (BK) i innych instytucji finansowych, co powoduje, że przed bankami spółdzielczymi pojawiają się ciągle nowe wyzwania. Należy dodać, że wiele BS prowadzi również ekspansywną i agresywną politykę zdobywania nowych rynków, stwarzając konkurencję innym podmiotom funkcjonującym w obszarze rynku usług finansowych zarówno na obszarach wiejskich, jak i w dużych miastach.

Obecnie bankowość spółdzielcza stanowi nierozłączny i bardzo ważny element systemu bankowego, a działalność współczesnych BS niewiele się różni od działania banków komercyjnych. Cechą specyficzną polskich BS, wyróżniającą je w systemie finansowym, jest narodowy i lokalny charakter. W Polsce omawiana forma bankowości świadczy usługi dla ponad 10,5 mln klientów, mieszkających przede wszystkim na obszarach wiejskich. Sektor ten ma rozbudowaną i równomiernie rozłożoną sieć ponad 5 tys. placówek bankowych i charakteryzuje się bardzo dobrą znajomością potrzeb na lokalnych rynkach finansowych. Dla lepszego zobrazowania przytoczonej wartości można dodać, że co trzecia placówka bankowa w Polsce jest bankiem spółdzielczym.

Z danych Komisji Nadzoru Finansowego (KNF) wynika, że w bankach spółdzielczych systematycznie wzrasta liczba nowo tworzonych miejsc pracy. Na koniec 2010 r. zatrudniały one 32 121 pełnoetatowych pracowników, tj. o 4531 więcej niż w momencie akcesji Polski do UE. Jest to tym bardziej istotne, że instytucje te funkcjonują na terenach wiejskich, gdzie poziom bezrobocia jest najwyższy, a możliwość tworzenia nowych miejsc pracy jest bardzo ograniczona.

Dobra kondycja ekonomiczno-finansowa, wiarygodność i lojalność klientów w dużej mierze jest zasługą ponad 160-letniej tradycji BS. Dzięki długoletniemu funkcjonowaniu na danym obszarze mają doskonałą znajomość swojego terenu i klientów, a także wiedzę jakie usługi są tam najbardziej potrzebne, na jakich warunkach, komu i na jakie cele warto pożyczać pieniądze. Stąd też BS odnotowują bardzo mało strat z powodu tzw. kredytów zagrożonych. Uchodzą za instytucje solidne, wypłacalne i zapewniające bezpieczeństwo depozytów. Oferują klientom produkty i usługi na bardzo wysokim poziomie i na podobnych lub nawet lepszych warunkach niż wiele banków komercyjnych. Osiągane zyski nie są przez nie odprowadzane na zewnątrz, lecz zostają reinwestowane w granicach regionu w którym działają, dając mu zwiększone możliwości rozwoju. Część nadwyżek banki spółdzielcze przeznaczają na wspieranie lokalnych szkół, straży pożarnych,

akcji charytatywnych, działalności kulturalnej, sportowej itp., ugruntowując sobie pozycję u lokalnych społeczności. Te wiekowe instytucje bardzo się unowocześniły, mają coraz szerszą i atrakcyjniejszą ofertę i skutecznie konkurują z bankami komercyjnymi [Portal bankowości..., 2012]. Wiele BS prowadzi i propaguje wśród najmłodszych obywateli system oszczędzania w ramach rachunków Szkolnej Kasy Oszczędnościowej, ucząc ich tym samym racjonalnego gospodarowania pieniędzmi.

BS, wychodząc naprzeciw wymogom wolnego rynku, prowadzą także badania marketingowe w celu poznania oczekiwań swoich klientów. Wśród metod wykorzystywanych do tego celu znajdują się m.in. obserwacje i rejestracje zachowań klientów, analizy obrotów i stanów środków pieniężnych na rachunkach bankowych, wywiady, rzadziej ankiety, badania budżetów rodzinnych czy analizy danych statystycznych gmin i województw. Dzięki temu BS wprowadzają nowe produkty i usługi, m.in.: *home banking*, kredyty mieszkaniowe, elektroniczne rozliczenia międzykontowe – Elixir On-line, rozliczenia dewizowe, obsługę otwartych funduszy emerytalnych, bankomaty, usługi przez telefon, wypłaty do KRUS i ZUS. Banki te stosują też różne formy promocji, takie jak sponsorowanie festynów, imprez czy zakupu sprzętu dla instytucji publicznych, reklamy, ulotki i broszury, imienne oferty, spotkania edukacyjne, zamieszczanie logo banku na dworcach, przystankach czy słupach ogłoszeniowych [Siudek 2006].

Banki spółdzielcze specjalizują się głównie w obsłudze rolników. Dlatego też domeną ich działalności są kredyty preferencyjne, obsługa dopłat bezpośrednich i prowadzenie rachunków oszczędnościowych dla rolników. Podjęły wiele działań na rzecz zmiany funkcjonowania sektora rolnego i sytuacji obszarów wiejskich, m.in. tworzyły punkty doradztwa unijnego, podejmowały współpracę z samorządami, ośrodkami doradztwa rolniczego i Agencją Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa. W ostatnich latach wykazują również dużą aktywność w pozyskiwaniu i obsłudze coraz większej liczby małych i średnich przedsiębiorców [Bogucka 2008].

Tradycja, historia, lojalni klienci oraz bardzo dobra znajomość lokalnych rynków finansowych powoduje, że w ostatnich latach polska bankowość spółdzielcza rozwija się szybciej i działa efektywniej od sektora bankowości komercyjnej. W latach 2000–2010 udział BS w rynku usług bankowych wzrósł z 4,2% do 6,1%, a przeciętne wartości wskaźników efektywności kapitału (ROE) i aktywów (ROA) kształtowały się na poziomie wyższym niż w sektorze BK.

Ze względu na narodowy charakter kapitału oraz specyficzną formę działalności polskie BS są odporne na negatywny wpływ czynników kryzysowych, których skutki odczuła większość dużych banków komercyjnych. Na koniec 2009 r. dziewięć banków komercyjnych i siedem oddziałów instytucji kredytowych wykazało straty. Udział banków, które zakończyły rok 2009 stratą w aktywach sektora bankowego, zwiększył się z 1,7% w 2008 r. do 8,0% w 2009 r. W analogicznym okresie wszystkie BS były rentowne. Portfel kredytów BS w sytuacji zagrożonej również odznaczał się znacznie lepszą jakością niż w sektorze BK. Przeciętny udział „trudnych kredytów” BS był ponad dwukrotnie niższy w porównaniu z BK. Biorąc pod uwagę średni poziom współczynnika wypłacalności, należy stwierdzić, że kształtuje się on na stabilnym i bezpiecznym poziomie zarówno w sektorze banków komercyjnych, jak i spółdzielczych. Wymienione parametry, świadczące o bardzo dobrej kondycji finansowej BS, są przede wszystkim wynikiem zaangażowania się

w obsługę finansową rolnictwa i obszarów wiejskich. Z danych GUS wynika, że w roku 2009 banki spółdzielcze przetransferowały do sektora rolnego prawie 13,5 mld zł w formie kredytów i pożyczek. Zadłużenie gospodarstw domowych z tego tytułu wzrosło w tym okresie o 27,7 mld zł, instytucji samorządowych o 1,46 mld zł, a przedsiębiorstw o 8,1 mld zł [Monitoring banków... 2012].

SZANSE I ZAGROŻENIA W ROZWOJU POLSKIEJ BANKOWOŚCI SPÓŁDZIELCZEJ

Jednym z podstawowych atutów banków spółdzielczych jest ich długoletni i silny związek ze środowiskiem lokalnym. Dzięki temu mają doskonałe rozeznanie w realiach ekonomicznych i społecznych danego terenu. Nie mają również problemów z wypłacalnością, a procedury udzielania kredytów są bardziej przejrzyste w porównaniu z bankami komercyjnymi. Bardzo dobrze rozwinięta sieć placówek BS sprawia z kolei, że są one blisko klientów i mogą oferować im szybką, sprawną i kompleksową obsługę o wysokim poziomie jakości. Prowadzą działalność sponsoringową, kulturalną, samopomocową, samorządową nie tylko na rzecz rolnictwa, ale również małej i średniej przedsiębiorczości lokalnej. Dysponują doświadczoną kadrą pracowniczą oraz coraz lepszymi warunkami technicznymi i lokalowymi. Systematycznie powiększają poziom funduszy własnych, dzięki czemu mogą zwiększać rozmiary akcji kredytowej. W przeciwieństwie do banków komercyjnych, gdzie ważne decyzje muszą uzyskać akceptację centrali, BS cechują się znacznie większą elastycznością działania. Mają również stosunkowo niskie prowizje. Ich udziałowcami bardzo często są przedstawiciele lokalnej społeczności. Wymienione czynniki wpływają na kształtowanie się coraz lepszego wizerunku BS w społeczeństwie, a tym samym powodują zwiększenie się liczby i poziomu satysfakcji obsługiwanych klientów.

Banki spółdzielcze nie są jednak pozbawione wad. Jedną z nich jest forma prawna, która w bardzo ograniczonym stopniu umożliwia kumulację ich funduszy własnych. Funkcjonują jako spółdzielnie dające swoim udziałowcom prawo do zabrania tylko jednego głosu na walnym zgromadzeniu. Nie zachęca to dotychczasowych i potencjalnych współwłaścicieli BS do podwyższania wartości bieżących udziałów i wnoszenia nowych.

Z tego też względu podnoszenie poziomu funduszy własnych taką metodą jest bardzo ograniczone. Pomimo ciągłego rozwoju sektora BS, oferta świadczonych usług bankowych jest węższa i mniej atrakcyjna w porównaniu z ofertą dużych banków komercyjnych. Mało konkurencyjne jest także oprocentowanie podstawowych produktów bankowych. Do podstawowych barier rozwoju BS należy zaliczyć relatywnie wysokie koszty działalności. Ze względu na niższy poziom kapitału, banki spółdzielcze nie mogą skorzystać z „efektu skali” oraz finansować samodzielnie dużych projektów inwestycyjnych. Wiele BS posiada niedostateczną infrastrukturę teleinformatyczną oraz nie wykorzystuje w pełni możliwości, które zapewniają jej najnowsze rozwiązania. Zdaniem autorów artykułu, BS powinny w większym zakresie podejmować działania marketingowe, dzięki którym byłyby bardziej rozpoznawalne na nowych obszarach rynku finansowego np. na publicznym rynku instrumentów finansowych. Wyniki finansowe BS są mocno uzależ-

nione od sytuacji w rolnictwie. Podmioty z sektora rolno-żywnościowego, które stanowią największą grupę klientów BS, nie zawsze mają wysokie zapotrzebowanie na oferowane przez nie usługi. Poza tym jedną z cech polskiego rolnictwa jest niski poziom dochodów. W bardzo istotnym stopniu wpływa to na poziom zdolności kredytowej, w wielu przypadkach ogranicza pełne możliwości korzystania z usług bankowych i w konsekwencji przekłada się na poziom wyników finansowych BS. W opinii autorów artykułu, w obecnych czasach podstawową szansą dla banków spółdzielczych jest przynależność Polski do Wspólnoty Europejskiej. W ramach budżetu UE przeznaczono znaczne fundusze na rozwój rolnictwa i obszarów wiejskich. W związku z tym polskie banki spółdzielcze powinny w jak największym stopniu zaangażować się w pośrednictwo w transferze tych środków. Ze względu na bardzo dobrą znajomość potrzeb finansowych lokalnych społeczności są one w tym zakresie najlepiej do tego przygotowane spośród wszystkich instytucji finansowych. Inną interesującą perspektywą jest możliwość obsługiwanego rachunków jednostek samorządu terytorialnego (JST), parafii oraz różnego rodzaju organizacji pozarządowych. Podmioty te są dla banków spółdzielczych bardzo atrakcyjnymi klientami, gdyż ryzyko ich obsługi jest znacznie mniejsze niż w przypadku przedsiębiorstw czy gospodarstw domowych. Wielu bankowców z BS zasiada w radach JST i radach nadzorczych przedsiębiorstw komunalnych, dzięki czemu mają oni wpływ na podejmowane tam decyzje. Z drugiej strony BS są dla samorządów ważne ze względu na to, że odprowadzają daniny publiczne do budżetów JST, na terenie których działają, w przeciwieństwie do banków komercyjnych, których podatki zasilają budżety JST, w miejscowościach w których znajdują się ich centrale.

Współpraca JST i BS jest dużą szansą na przyszłość, dającą korzyści zarówno BS, jak i samorządom lokalnym. Inną szansą BS jest działalność w silnej skonsolidowanej grupie zrzeszeniowej, gdyż klienci generalnie lepiej postrzegają większe organizacje. Grupie skonsolidowanej organizacyjnie, ekonomicznie i kapitałowo łatwiej zdobywać nowe rynki, prowadzić w szerszym zakresie działalność marketingową, unowocześniać ofertę produktową, obniżać koszty działania oraz dywersyfikować ryzyko. Prowadzenie działalności w zrzeszeniu, w którym duży i silny bank zrzeszający (BZ) pełni funkcję centrali organizacyjnej, zwiększa również przewagę konkurencyjną. Największym zagrożeniem, z którym banki spółdzielcze powinny szczególnie się liczyć, jest konkurencja ze strony banków komercyjnych i innych instytucji finansowych. Pogorszenie koniunktury w gospodarce może powodować osłabienie kondycji finansowej BZ czy kluczowych klientów, co może również wywrzeć negatywny wpływ na sytuację ekonomiczno-finansową słabszych kapitałowo BS. W przyszłości również rosnąca liczba placówek BS i BZ może stanowić zagrożenie ze względu na ryzyko pojawienia niezdrowej wewnętrznej konkurencji i dezintegracji omawianego sektora. W związku z tym BS powinny położyć większy nacisk na bieżące monitorowanie i ocenę sytuacji w obszarze rynku, na którym działają, zarówno w ujęciu bieżącym, jak i strategicznym.

PODSUMOWANIE

Należy stwierdzić, że polskie banki BS są integralnym i niezmiernie ważnym elementem systemu bankowego. Akcesja Polski do Wspólnoty Europejskiej miała bardzo korzystny wpływ na ich rozwój i osiągnięte przez te instytucje wyniki. Jedną z głównych przyczyn takiego stanu rzeczy było zaangażowanie się BS w transfery funduszy unijnych dla obszarów wiejskich. Specyfika działalności BS sprawia, że są one mało odporne na negatywny wpływ zjawisk kryzysowych. W opinii autorów artykułu w najbliższej przyszłości należy spodziewać się dalszego umacniania się pozycji banków spółdzielczych na lokalnych rynkach finansowych, a tym samym ich rola w finansowaniu rozwoju obszarów wiejskich powinna się zwiększać.

PIŚMIENNICTWO

- Banki spółdzielcze w Polsce, 2006. Red. D. Strumiński, D. Twardowski. Wyd. NBP, Warszawa.
- Bogucka D., 2008. Z konkurencji do konsorcjum. *Gazeta Bankowa* 25, 50–52.
- BS.net Internetowy serwis bankowości spółdzielczej, www.bs.net.pl, dostęp: 10.05. 2012 r.
- Garbowski M., 2010. Perspektywy rozwoju polskiej bankowości spółdzielczej w warunkach integracji europejskiej. [W:] *Banki na rynku finansowym dziś i w przyszłości*. Red. M. Dębnińska. Wyd. UWM Olsztyn.
- Główny Urząd Statystyczny. Portal informacyjny, www.stat.gov.pl, dostęp: 10.05. 2012 r.
- Gostomski E., Werner J.H., 1996. Planowanie finansowe i program naprawczy w banku spółdzielczym. Wyd. Gdańska Akademia Bankowa, Gdańsk.
- Mała Encyklopedia PWN, 2000. PWN, Warszawa.
- Monitoring banków 2010, 2012. Wyd. GUS, Warszawa.
- Portal Bankowości Spółdzielczej, www.portalbs.pl, dostęp: 10.05. 2012 r.
- Sawicki M., 2011. Spółdzielczość wiejska jako jedna z głównych form wspólnego gospodarczego działania ludzi. Wyd. Krajowa Rada Spółdzielcza, Warszawa.
- Siudek T., 2006. Bankowość spółdzielcza w Polsce w warunkach gospodarki rynkowej – studium konkurencyjności, efektywności, organizacji, regulacji oraz perspektyw rozwoju. Wyd. SGGW, Warszawa.
- Stefczyk F., 1871. *Własną pracą i pomocą a siłami zjednoczonymi*. I Zjazd Delegatów Spółek Polskich, Poznań.
- Tokarzewski T., 1996. *Polskie banki spółdzielcze*. Wyd. BGŻ SA, Warszawa.
- Wyszomirski T., 1999. *Kalendarium polskiej spółdzielczości bankowej w latach 1861–1998*. Wyd. BGŻ SA, Warszawa.

THE ROLE OF CO-OPERATIVE BANKS IN FINANCING THE DEVELOPMENT OF RURAL AREAS

Abstract. Co-operative banks are the oldest form of banking in Poland. These institutions function mainly in rural areas and are strongly connected with the people who live there. The main activity of co-operative banks is to provide agriculture, small enterprises and the local government with financial services. Since Poland joined the EU,

these banks have done much to change the functioning of the agricultural sector and improve the situation in rural areas, e.g. they created centres for European Union consulting, started cooperating with self-governments and centres of agricultural consulting and the government agencies responsible for supporting the development of rural areas. In recent years, co-operative banks have also shown great activity in attracting and serving a growing clientele of medium enterprises. Moreover, with almost 5 thousand bank service centres nation-wide, co-operative banks now employ over 32 thousand workers. Thanks to their long-term tradition and knowledge of the local community in financial services, co-operative banks have a great awareness of the needs in local financial markets. Currently, they are considered to be reliable, safe and solvent with little exposure to financial crises.

With regard to the indigenous character of the capital and a statutory limitation on the area of operation of co-operative banks to the borders of particular districts, the profits these banks make are not transferred outside, but are re-invested - giving rural areas a greater chance of development. Co-operative banks are allowed to allocate some of their profits to support local schools, fire brigades, charities, cultural and sports activities in order to be prominent among local communities. These well-established institutions have become very modernized and they now have a wider and more attractive offer of services, allowing them to compete with commercial banks.

Key words: cooperative bank, cooperative, rural areas, development, fund

Zaakceptowano do druku – Accepted for print: 30.04.2012